

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 . . . 300
Վեցամսեայ 6 . . .

ԱՐՏԱՍՈՒՄԱՆ

Երկու քիւ մէկ ծրարով
Տարեկան . . . 14 Ֆ.

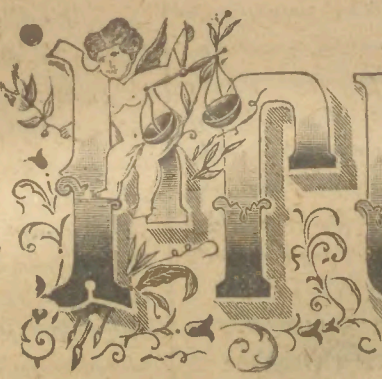
Վեցամսեայ . . . 7 . . .

ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօրար
Վեցամսեայ 1.50 . . .

ԿԱՆԻՒԿ

Զանոց . . . 6 տողեր
20 տարեկիւ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՍՑԻ

Rédaction du journal

„Iraounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

Иравункъ

ВАРНА

Գրութիւնք եւ լին տրուիր

ՄՈՐՇ ԵՒ ՍԱՍՈՒՆ

Կ. Պօլիս 2 յունիս

Նախորդ օրը Մուշէն հոս հասած հեռագիր մը կըսէ որ պարիւ 12 էն մինչեւ մայիս 16 Սասունի գաւառին մէջ կոտորուած են 3000 հայեր, այդ, կին, և տղայ, և նոյն գաւառին մէջ քանդուած են 50 հայկական գիւղեր: Մուշ քաղաքին մէջ հայոց 31 վաճառատուններ կոտորուած են: Մուշ ապաստանող փախուած կաններու թիւը 4000 է կը հասնի, և անոնք գրեթէ կատարելապէս զուրկ են ուսեստէ, եթէ Մուշ գտնուող ֆրանսական հիւպատոսին միջամտութիւնը չըլլար, Մշոյ գաղտին մէջ մեծ ջարդ մը պիտի ըլլար: Բայց սակայն Մուշի սանձագին մէջ հայերուն գէտ խժժութիւնները գեռ կը շարունակուին:

Այսօր Օրմանեան պատրիարքը ազգու կերպով բողոքեց մեծ վեցիրին հայոց այս կացութեան դէմ:

(Պուլկ. հեռագր. գործ.)

Վիեննա 2 յունիս

ՉԱՅԻ լրագիրը Պօլսէն կիւմանայ որ Անգլիական դեսպանը բողոքեք է Դրան Սասունի հայոց դէմ գործուած խժժութեանց մասին: Դեսպանը Դրան իմացուցած է թէ Սասունը ռուսական անդրկական հիւպատոսին իր կառավարութեան ուղղած հեռագիրներուն համեմատ, 44 հայկական գիւղեր կործանուել և շատ մը հայեր ջարդուել են: Վէգիրը խոստովանեցաւ թէ 25 գիւղեր բնաջինջ եղած են, բայց սպաննուած մարդ չկայ: Թուական նոր հիւպատոսը ուր բաթ օր Մուշ պիտի հասնի:

Սասունի կոտորածի մասին անցեալ շաբթու թան հաղորդած էր թէ Անգլիոյ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ հիւպատոսներէն հասած տեղեկագիրներուն նայելով շուրջ 5000 հայ ջարդուած է: Թանի այս հրատարակութեամբ եւրոպայի հանրային կարծիքը չը

յուզուելու մտահոգութիւնով, Դուռը փութացած էր կոտորածի լուրը հերքել: Նոյն մտահոգութիւնը ոչ նուազ յայտնի տեսնուեցաւ եւրոպական կառավարութիւններու վրայ: Ասոնք ալ ամէն կերպով ջանացին իրենց ներկայացուցիչներէն հասած պաշտօնական տեղեկութիւնները պաշտօնի պահել, առանց համարձակելու մեծ կոտորածի մը չըլլալը: Ուղղակի հերքելու, որովհետեւ դառն իրողութիւնը քիչ ժամանակէն մէջտեղ պիտի ելլէր և իրենք ալ աւելի պիտի գտնուէին հանրային կարծիքին առջև: Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը ևս կոտորածը Դրան ուրանալէն ետեւ պաններուն զայն ծածկել ջանալէն ազգուած փութացած էր մայիս 25 թուակիր հեռագրովը հերքել 5000 հայ ջարդուելու լուրը: Բայց բնական էր որ ահապիտ իրողութիւնը ծածկելու այդ խարուսիկ միջոցը տեսական յաջողութեան չը սահմանուած չէր, և ահա նոյն հեռագրական գործակալութիւնը այսօր կը հաստատէ թէ 3000 հայ ջարդուած է: ու մենք կը խորհնք թէ այս 3000 նալ ճիշդ թիւէն շատ պակաս է, և ճիշդ թիւը հազիւ այն ասան միայն պիտի յայտնուի երբ եւրոպական քննիչ յանձնախումբ մը բուն իսկ կոտորածի վայրը երթալով անաշու քննութիւն մը կատարէ: Սասուն 1894 ի կոտորածը ևս գէպէն հազիւ 3-4 ամիս յետոյ յայտնուեցաւ իր բոլոր ողբալի պոյներով, շնորհիւ մէկ քանի անգլիակ ն թերթիւն թղթակիցներու անձամբ կատարած յանգուգը քննութիւններուն:

Յանցաւորները յայտնի պատճառներ ունին ոճիրը ծածկելու կամ փոքր ցոյց տալու: Թուրք կառավարութեան ծածկել ջանալու պատճառը բացատրութեան չը կարօտիր: մեր Դաշնակցականներն ալ իրենց պատճառները ունին կոտորածին ահա հաղորդելու հայ ժողովուրդէն ծածկելու մէջ. նաեւ եւրոպական

կառավարութիւններուն կոտորածը զաղտնի պահելու համար ցոյց տուած մտահոգութիւնը զիրենք գործուած մեծ ոճիրն մեղադրութեան աստիճանին կիցեցնէ, բայց անոնք ալ իրենց պատճառները ունին, «բող գիւանագիտութեան» նրբին հաշիւները. և որպէսզի այդ հաշիւները չը խանգարուին, և որպէս զի հայկական նոր կոտորածներու քոտմնի լուրերէն ազգուած եւրոպայի ժողովուրդները զիրենք չը նեղեն, ոտկուած են այսօր թուրքին մեղադրիչ նկատուելու գնով, գոնէ ժամանակի մը համար ծածկելու դառն իրողութիւնը, և որպէսզի այդ ժաման կը ալ աւելի երկարի և կ'որելի եղածին չափ թուրքը միջոց ունենայ կոտորածին հետքերը անհետացնելու, ցարդ ազգու կերպով չեն հրահանգեր իրենց հիւպատոսները որ անձամբ երթան բուն իսկ կոտորածին վայրերը աչքէ անցնելու: Հայ ժողովուրդին անգործութիւնը երաշխաւորող այդ պետութիւնները ներկայ ահաւելի աղէտքին առջև կը բաւականանան միայն չոր խոքերով դրան դիտողութիւններ ընել, իրենց խօսքին մէջ առանց խիտ չեղծ մը գնելու, և միւս կողմէ անոնք ժպտուն գեմքով մը կրկին նոյն Դրան հետ շուկայական հաշիւներ կը կարգադրեն: Անգլի ն անոր հետ պատերազմական նաւեր չիւնելու սակարկութեան մը մտնէ, իսկ Ֆրանսան իր նաւատորմի ծովակալները ու սպանիքը Պօլիս կը զրկէ եւրոպի պալատին մէջ լինած ոճրագործին: համար, ինչ որ 1896 ին ըրած էր Վիլհելմ կայսրը, Սուլթանի մոտը՝ մը եւ այս ամենը ցոյց կուտայ թէ այս միջոցի պետութեանց գիւանագիտական հաշիւները երբէք թոյլատու չեն թուրք կառավարութեան վրայ զօրեղ ճնշում մը բանեցնելու:

ՖՐԱՆՍԻԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԵԶ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՐԳԵՐԸ

Խօսքը տրար Բրէսսէլէն է Արտաքին գործերու տրար նախարարին հարցում մ'ընելու համար Հայաստանի ջարդերու մասին: Խորհրդարանը, կ'ըսէ նա, արդէն տեղեկացած է, լրագիրներէն և Անգլիոյ Հասարակաց Խորհրդարանի նիստի արձանագրութենէն, Սասունի ջարդերուն: այդ գաւառին, որ արդէն 1894 ին, արեւմտահայ կոտորածներու թատերադրը եղաւ: Այս գաւառաբնիկին մէջ տարւոյս սկիզբէն ի վեր պատահեցան այնպիսի զայրացուցիչ դէպքեր, որ 1894 ի դէպքերը կը յիշեցունեն, կ'ընեն եւ մասնակները փողոսուեցան: Թուրք գորակմները փորձեցին պատասխանատուութիւնը Հայերուն վրայ նետել, Բայց եւրոպան այսօր լաւ եւս տեղեկացած է քան 1894 ին, եւրոպան, իր տկարութիւնով, թոյլ տուաւ Սուլթանին նորէն այդ գաւառի գործերուն գլուխը գնելու: այն միւս կողմէ մարդիկը, որ 1894 ի ոճիրն ի գործ դրին, և որոնց անուանը միայն շարաշուք յայտադր մէ: Սասունի բնակիչները, տեսնելով որ իրենց հացին վիջին կտորն ալ կը խլեն իրենց ձեռքէն, դէնքի փարեցան ինքզինքնին պաշտպանելու համար: Թուրք գորակմները եւ Բիւրսերը կէլիկիւզանը յարձակուով գրաւեցին ապրիլ 20 ին: Ութն օր շարունակ Հայերուն ետեւէն խնամով հալածեցին, ու կոչկոճեցին զանոնք: Մուշի գաղտը արեւմտահայ կոտորածներու վայր դարձաւ: Եւրոպան միթէ անգոր հանդիսատես մը պիտի ըլլայ այս կոտորածներուն, որ կ'կնուին են 1894 ի ջարդերուն: Ինչ որ վատնի է Արեւելեան խնդրոյն մէջ իր յաւիտենական կրկնութիւնները, իր մշտական վերյանցութիւններն են: Լաւ գիտեմ որ նախարարը համակարծիք է ինձ, բայց նորոգ անուանուած հիւպատոսները հոն գործուած խուժուածութիւններուն անգոր հանդիսատեսներն են: Ֆրանսական նաւատորմը այս վայրկեան Կ. Պօլիս կը գտնուի: Միթէ այն թուականի ու Լոմպարտոյի առնելիքները գանձելէ զատ ուրիշ բանի չպիտի ծառայէ:

Կը պահանջեմ որ անիկա ծառայէ, յանուն Ֆրանսայի, յարգել տալու նախատուած մարդկութիւնը: Դեռ այսօր ալ կարելի է վտանգը հեռացունել զօրեղ միջամտութիւններով: Վաղը ուշ պիտի ըլլար: (Ժափ. ծայրագոյն ձախակողմը:

Երեսփոխան Լազար.— Չըսե՞ս որ դեռ նախփութեանէ զեռ շատ հեռի ենք։ Տխար Տէլքասէ պատասխանեց սապէս։

«Կառավարութիւնը տարիներէ ի վեր իր աջակցութիւնը չզլացաւ Պերլինի դաշնադրութեան Մակեդոնիայի եւ Հայաստանի վերաբերող յոգեւածները յարգել տալու համար։

«Հայաստանի դաւոր, մեր այնտեղի գործակալները աւելցուցին, թէ եւ վաճառականական վտանգուած շահեր չունինք հոն։ Այդ գործակալներուն ներկայութիւնը շատ անգամներ արգելք եղած է ցաւալի եղելութիւններու, եւ Սասունի ժողովուրդները տեսան ատոր փորձը։ Մուշի գէպերէն ետքը յեղափոխականները Սասունի մէջ ապստեղն վնասած էին։

«Պ. տը Բրէնանսէն չկրնար երաշխաւարել իր պատմածին բացարձակ ստուգութեանը։ Իմ գործակալներուս տեղեկագիրներէն կը հետեւի որ ո՛ր է մահաւորութիւնը մը չկրնար հաստատուիլ նորոգ միջադէպերուն ու 1894 ի գէպերուն միջեւ։ Եւ թէ կարելի չէ ճշգրէ գիտնալ գոհերու թիւը։»

Նախարարը կը կարդայ Կ. Պօլսոյ ֆրանսական զեպանքին տեղեկագիրը։

«Այս տեղեկագիրը, կ'ըսէ, կը հաստատէ Լոնտոն եւ Պերլին զրկուած տեղեկագիրները։

«Ամէնքն ալ կը հաւատան որ եղելութիւնները չափազանցուած են եւ թէ հրեպատմութիւնը ներկայութիւնը բարեբար արդիւնքներ ունեցած է։

«Սակայն նուազ ճշմարիտ չէ որ այս եղելութիւնները խորապէս ցաւալի են։ Սուլթանը հրամաններ տուած է որ անոնք այլեւս չկրկնուին։

«Մեր վանի հրեպատմութիւնը հրամայեցի որ Մուշ կըրկայ եւ հոն մնայ, մինչեւ որ բնակիչներուն վախը վարատի պատմութիւնը իր պարտքը կատարեց եւ սակէ ճաքն ալ պիտի կատարէ։» (ժափ,)

Տխար ալ Բրէնանսէ ասոր գէժ կը պատասխանէ։

—Դանի որ Մուշ կեցող հրեպատմութիւնը անգէն են, հայ բնակիչներուն համար լաւութիւն մը չկրնար ստացուիլ։ Այնքա՛ն է ձեռք բերել փոփոխութիւն այն արեւմտուշտ մարդոց որ երկրին գլուխը կը գտնուին։

ԱՍԵՐԻԿԱՅԻ ՊԱՏԿ. ԺՈՂՈՎԱԸ

Ե.Ս.ԵՐԻԿԱ 30 մայիս

Նախորդ նամակաւս գրած էի թէ մայիս 28 ին պիտի գումարուի Ամերիկայի Հայոց Լիգա. Պատգամաւորական ժողովը ի Պօլսոյ միջոցով աստիճանաբար յայտնած է իմ այդ ժողովի անթիւ Կուսակցական մրցումը սկսած է արդէն։

Հնչակեանները այս ժողովի յաջորդութեան ջերմ փափաքողները ըլլալով եւ միւս կողմանէ հաստատօրէն գիտնալով որ Իրօշակեանները որոշած են ամեն ճիշդ խափել սոյն ժողովը անյաջողութեան մատնելու՝ ջանքեր ի գործ կը դնէին որ ընտրուելիք Պատգամաւորները Կուսակցական նեղ հաշիւներէ ազատ եւ սոյն ձեռնարկի յաջողութեանը անկեղծօրէն աշխատող անձինք ըլլան։ Իսկ Իրօշակեանները ամեն ապօրինի միջոցներու կը դիմէին իրենց մարդիկը ընտրել տալու որպէսզի քանդուած կողմը աւելէ շատ քուէ անհնայ։

Մայիս 28 ին շտաբի երեկոյ բացուեցաւ Պատգամաւորաց ժողովը. զանազան քաղաքներէ եկած էին 53 հասարակականներ, ժողովին էր նա-

խագահէր Ամերիկահայոց Առաջնորդ Սարաճեան Սրբազանը. Շտաբի երեկոյ եւ կերակէ ամբողջ օրը գրեթէ ժողովը իր թանկագին ժամանակը ըսպանեց Պատգամաւորներու օրինաւորութիւնը հաստատելու խնդրով. եւ տեսնելով որ բաւական թուով ապօրէն ինքնիշխան պատգամաւորներ եկած են, որոշեց սոյն ժողովը հնչակեան օրինաւորապէս Ամերիկայի Հայ գաղութը ներկայացնող պատգամաւորական ժողովը։

Նախորդ ժողովոյ կողմէ ընտրուած Բնիկ. գաղթական յորձանաւորը այս ժողովոյ հրաւիրագրերը զրկած էր Հոգաբարձութիւններուն եւ հրահանգած էր որ լուսաւորչական բողոքական հազարաքմութիւնները ի մի գաղով կարգադրութիւններ ընեն ժողովներ կազմին եւ օրինական սահմաններու մէջ կատարել տան ընտրութիւնը, ու այսպէս ալ եղած էր. Բայց որովհետեւ ամերիկահայոց լուրջ, զարգացած եւ ժողովրդականութիւն վայելող անձերը Հնչակեանները եւ իրենց համակրողներն են շատ մը քաղաքներէ անոնցմէ ընտրուած էին պատգամաւորներ հոգաբարձութեանց նախաձեռնութեամբ կազմուած ժողովներու մէջ։ Դրօշակեաններն ալ ուր որ չէին կրցնի յաջողիլ, այդ օրինաւոր ընտրութիւնէն յետոյ գացի որ նախարարէ կիսաներն ալ իրենց հետ տուած ժողով կազմեր են ու իրենք իրենց մարդիկը ընտրել զրկել են օգտուելով այն պարագային որ պատգամաւորաց ընտրութեան եղանակի համար պարտաւորիկ կան։ Նապայտ փրօվալանի հայոց կողմէ երեք պատգամաւոր ընտրուած էին։ Իսկ Դրօշակեանները ու քանի մը նախարարէ կիսաներ ստանձին ժողով կազմած հինգ ուրիշ անձեր ընտրել զրկել են, այս վերջինները՝ որ ժողովոյ կողմէ ընդունուեցան իբրեւ «ապօրինի Պատգամաւորներ»։ Միշտ կը պօռային թէ առջի երեքը օրինաւոր չեն քան զի անոնց ընտրութեան ատեն ժողովի մէջ երեք հատ ստիկան կը հսկէր, որոնք եկած էին հոգաբարձութեան հրահանգով ժողովը ասոնց ի պատասխան յայտարարեց թէ բնաւ չի կրնար մեղադրել փրօվալանի հոգաբարձութիւնը Ռատիկան հրահանգներուն համար, քանի որ ինքը Պատգ. ժողովը օստիկան հրահանգներու հարկին մէջ պիտի գտնուի իրենց օրէնքը յարգել չուզելուն համար։

Նոյն կերպով վարուած էին նաեւ Լօրէնս, Սէնթրի Փօլս եւ այլ տեղեր, ուր որ օրինական բոլոր պայմաններով Հնչակեան մը կամ ասոնց համակրող ոչ-կուսակցական մը ընտրուած էր՝ հրօշակեանները այդ օրինաւոր ընտրութիւններէն յետոյ իրենք իրենց ժողով կազմելու եւ ժողովը ինքնուրոյն ընտրելու ընտրելու վրէժն ունեցան։ Դրօշակեան պատգամաւոր մը ետեւէն Հնչակեանները իրենց մարդը ընտրած ըլլային եւ կամ ունէ զօրաւորութիւն հաւուցանէին։

Այս պատգ. ժողովը եթէ ուրիշ կերպով օգտակար չեղաւ գէթ հոն ներկայ եղող ոչ-կուսակցական պատգամաւորները առիթը ունեցան ձեռնարկ տեսնելու եւ անձամբ ջոշափելու այն տարբերութիւնը որ կայ Հնչակեաններու եւ Դրօշակեաններու մէջ. այդ ժողովը հայկին Լր որուն մէջ ժողովը տեսաւ Հնչակեան լայն հայրենասիրական հոգին. անոր անկեղծութիւնը վիճանձնութիւնը եւ զիտակցութիւնը եւ ատոր հակառակը Դրօշակեանի նեղ կուսակցական ոգին անկարգութիւնը.

սղիտութիւնը եւ ամէն ազգօգուտ ձեռնարկ սպաննելու իրենց անջը։ Այս վերջիններու անկարգութիւնը մինչեւ հոն հասաւ որ մէկէ աւելի ոչ-կուսակցական պատգամաւորներ խստիւ պահանջեցին որ այդ խտնականութիւնը ծրարող եկող խմբակը օրէնքի զօրութեամբ դուրս արտաքսուի ժողովէն։

Նախագահ Սրբազանը յայտարարեց թէ այս ժողովը չի ճանչնար օրինաւոր ներկայացուցիչ Ամերիկայի Հայութեան եւ ասանկ ժողովէ մը ընտրուած գաղթական վարչական մարմինին ոչ կը անդամակցի եւ ոչ ալ կը նախագահէ քանի որ հոգաբարձութեան նախաձեռնութեամբ ընտրուած օրինաւոր պատգամաւորներէն յետոյ շատ մը տեղեր կարգ չը մարդիկ «պաշարօգ» քան իշխանական» կերպով հաւաքել են իրենց համախոնկը եւ իրենց մարդիկը ընտրել զրկել են։

Ժողովը բանաւոր եւ արգալարելի գտաւ Սրբազանի յայտարարութիւնը. եւ որոշեց պատգ. ժողովը յետմիջել յատուցելու Սիպոնիքի Յին. եւ որպէսզի այն ատեն ալ միւս օրին անկառնութիւնները տեղի չունենան ժողովը մշակեց ընտրական եղանակի կանոնադրութիւն մը՝ որոյ արտաք. գրքութիւնները պարտաւորիչ պիտի ըլլան յաջորդ ընտրութիւններու աւտին։

Այս մշակուած կանոնագրի արտադրութեան համեմատ ամեն քաղաքի մէջ արձանագրութեան տուած մը պիտի բացուի. ուր իրենց ձեռնարկ կամ ներկայութեամբ իրենց անունը եւ հասցէն արձանագրող 21 տարեկան լրացուցած ամեն արու անձ իրաւունք պիտի ունենայ ընտրող եւ ընտրելի ըլլալ։

Ընտրութեան ատեն արձանագրուած քուէատուներու ընդհանուր ժողով պիտի կազմուի եւ հոն պատրաստուած եռագլուկ ցանկի մը վրայ պիտի կատարուի քուէարկութիւնը գաղափար։

Ամեն քաղաք որ 25 էն մինչեւ 100 արձանագրեալ քուէատուներու պիտի ընտրէ մէկ պատգամաւոր եւ իւրաքանչիւր յաւելածական 100 քուէատուի համար մէկ պատգամաւոր աւելի։

Ամէն քուէատու պարտի անձամբ ներկայ գտնուի իր քուէն տալու. եւ ներկայից մեծամասնութեան քուէով ընտրուածը պիտի նկատուի նոյն քաղաքի հայութիւնը ներկայացնող օրինաւոր պատգամաւոր։

Սոյն կանոնադրութեան պատրաստութեան զատ ժողովը յանձնարարեց նախագահ Սրբազանին որ մինչեւ յաջորդ ժողովը իրեն հետ օգնականներ առնելով յեծ քաղաքներու մէջ միութիւններ կազմէ բողոքներու համար հայկական կոստրածներու դէմ եւ առողջ պահանջներ ներկայացունելու եւրոպական պետութեանց Սրբազանը սիրայօժար յանձն առաւ այդ պարտականութիւնը կատարել յայտնելով թէ արդէն իսկ այդ ուղղութեամբ քայլեր առած է։ Հակառակ Դրօշակեան ոգորոններուն եւ ժողովը բողոքովին անօգուտ ընծայելու ձեռնարկն շատ լաւ վերջաւորութիւն ունեցաւ եւ վստահեց որ Սեպտ. 3 ին գումարելի ժողովը իր օգուտները պիտի ունենայ քանի որ հոկտեմբերի սկիզբը Պօլսոյ մէջ պիտի գումարուի նաեւ միջազգային խաղաղութեան համաժողովը։

ԱՐՄԷՆ

Գ. ԲՆՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻՑ

Հ. Յ. Գ. Բնիկ. ժողովը, նկատելով անցեալ բանակցութիւններու անյաջող փորձերը, այն դատապարտելի ոգին, որ արմատացած է Հնչակեան երկու հասաւորներու մէջ թէ յեղափոխական ընդհանուր տեսակէտով եւ թէ՛ մասնաւորապէս «Հայ յեղ. Դաշնակցութեան» նկատմամբ, եւ այն ներքին պայքարները, որոնք ի վերջոյ եղբայրասպանութիւններու յանգեցան, արտաւորելով հայ յեղափոխութեան, հայ ժողովուրդի պատիւը, մերժեց ու եւ զայն ընկն միութիւն կամ համեղախորթիւն կնքելու համար անոնց հետ։

Այս որոշումը սակայն չարգելիւր, մասնաւոր երկրի մէջ, դաշնակցական ընկերներուն՝ վերոյիշեալ եւ այլ մարմարմիններուն պատկանող, գործին նուիրուած եւ վստահելի անհատներու եւ խմբերու հետ համեղախորթիւն կոչու մղել ընդհանուր թշնամիին դէմ։

(Խաղուած Բնիկ. ժողովի արձանագրութիւնից)

ԳՐՈՇԱԿ

ԴԻՏ. ԵՄԲ. Մեր զետեղութիւնները յաջորդով։

Գ. ԲՆՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

«Մուհամմէդ» աշխատասիրութիւն Ա. Ամերիկահայոց, Վաշինգտոն 1904 թ. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Աղքատիկ Հայ մատենագրութեան համար՝ Արարացի մարդարէին այս փոքրիկ կենսագրութիւնը շատ սիրուն յանկարծակի մըն է։

Եթէ մէկը ունէր իրաւունք եւ պարտականութիւնը հայերու տապալիս կործանելու ընծայելու՝ այն ալ յարգելի հեղինակն է որ իր աստուածաբանական կրթութեամբ, Արարացին, Պարսկերէն, Թրքերէն լեզուներու մէջ ունեցած իր խորունկ ու հազարադէպ հմտութեամբ, եւ երկար ապր

ԱԶԳԱՅԻՆ

բաղկանայ, այն տեսակէն որոնց համար չարադրութեան չվարժապետները ժա մանակին մեր խնդը մասնները կը արորէին :

Օրինակ՝ էջ 60 «Մի թշնամի զօրք որ սուրբ է ջնջում էր Մուհամմէտի գլխին, թահլէն իր ձեռքը երկնցքն ու թուրը կարեց սարձ կուռնը : Մի ուրիշ թշնամի որ ուզում էր Մուհամմէտին սպաննել եւ հրեց (ո՛վ) նորան զտուրեց մի փոսի մէջ» եւ այլն : էջ 41, «Մուհամմէտին որ ուռւտ մարգարէ եւ կուռն, կատարեալ իրաւունքով է :

էջ 76 «Բայց այդ ցիղը (եղակի) գիտադրեց, վերջ հասցրեց հրոսակապետին ու ետ իջեցին իսկալիս (յոգնակի) :

Ասոնց նման կարգ մը տեղեր ալ կան ուրիշներով յարաբերական «որը կը շոյալէ եւ ենթակաները կը չփոխէ կամ առանց բայի կը թողու եւ կամ կը մոտայ թէ եղակի ենթական յոգնակի բայ չունի» : Մէկ քանի անգիւղի թիւններ խմբով լուցումը հաճախեցին համար չէ որ այս բաները կը յիշենք : Արդէն երկրորդականները բաւական կը խոշտանգեն աշխարհաբարը թող գէթ չափահասները խնային մեր բազմաշարժար ազգին բազմաշարժար լեզուին :

Գտնեք մէկ ուրիշ կէտի կենսագրութեան պարտքն է մեղի նշանակալից ի կարգի մը ծանօթացնել իր հոգեկան զարգացումը, շարժաթիւններով, գործունէութիւնովը ժամանակակիցներուն եւ ապագային վրայ բանեցողացած ազդեցութիւնովը : Մուհամմէտին պէս անձնաւորութիւն մը եւ իւր առաջնորդը լաւ հասկնալու համար պէտք էր անոր միջավայրը ճանչնալ, արար ցեղերուն քաղաքական կազմակերպութիւնը, կրօնական եւ բարոյական վիճակը եւ ըմբռնումները, անոնց զբաղմունքները, արեւելասոր վաճառականութիւնը, ապրելակերպը, սովորութիւնները եւ այլն :

Այս բաներուն վրայ ճշտող երկու երեք ներածական գրութիւններ մեծ լոյս պիտի սփռեն զբնիւ մէջ յիշուած տասնեակներով զէպերու վրայ որոնք հիմա մեղի համար քիչ մը մթին կը մնան :

Հեղինակը իր առջեւ ունեւր մեծ քաղաքութեամբ նիւթ զոր դասաւորելու համար՝ արար պատմագիրներուն սիրական «քմեկոյի» մեթոտին դիմած է : Եթէ որոշ յատակագիծ մը ունեցած ըլլար իր առջեւ եւ անոր գլխաւոր կէտերուն մէջ մարգարէին հոգեբանական յեղաշրջումը եւ դէպքերուն արամբանական կապակցութիւնները չնշտած ըլլար՝ մեր կարծիքով՝ գրքը մեղի համար իսկական գոհար մը պիտի դառնար :

Այն ատեն իր բաժանումները աւելի գեղեցիկ պիտի ըլլային եւ ամբողջը աւելի լուսաւոր, աւելի թափանցիկ պիտի երեւար : Արդե՞ք հեղինակը վախճաւ սովորական մեթոտին հետեւելով՝ իր ինքնատիպութիւնը առեւտրէ :

Առանց այդ ներածական գլուխներուն եւ յատակագիծին ալ ընթերցողը առատաբար արուած մանրամասնութեան մէջ շատ մը կարեւոր ակնարկութիւններ եւ անգիւղի թիւններ կը գտնէ արարներուն բարձր եւ կեանքին մասին, մարգարէին նիւթակէս յառաջդիմութեան եւ հոգեպէս յետադիմութեան մասին՝ բայց ըստ բաւականի ցատուուն չեն անոնք եւ անվարժ աչքով պէտք է հիմա երկու անգամ նային :

Եւ սակայն խոստովանելու է որ զբնիւն առաւելութիւնները այս մէկ քանի արտաքին թերութիւններէն հարկաւ անգամ աւելի կը կշռեն : Հայ ընթերցողը կը գտնէ անոր մէջ ամփոփուած զէպերու խորհուրդներու եւ Գուրանին բերուած վիճալիքներուն ճոխութիւն մը որ անգիւղիքի կերպով կը հետաքրքրէ եւ կը հրահանգէ, ո՞՞ք մը որ լեցուն պլուսէ մը բղիւի եւ կ'անգոսնէ անթիւնը եւ պատմական վրային իր բնական կորովը, կենդանութիւնը ինքնուրիշը եւ հարազատութեն սոսմային նկարագրի իրեն համար բաւական են : Գիրքը իրեն առջեւ բաւական մեծ շուկայ մը ունի Պաւլարիոյ, Եգիպտոսի, Ամերիկայի եւ Ռուսաստանի հայութեան մէջ եւ հիմնական զինքը ընթերցողներուն բազմութենէն գալտելով՝ կրնանք առանց վախի՝ «երկը-

րորդ բարեփոխելու եւ ընդարձակեալ սպագրութիւն մը մարգարէանալ անոր համար» :

Եւ Այս գնահատութեան ամենագոյ-զրն նշանը պիտի ըլլայ զոր ազգը կրնայ ցոյց տալ իր իսկապէս գիտնական աշխատանքներէն մէկուն : «Վանդի» ինչպէս կ'ըսէ կրնէ՝

« Արուեստը երկար է եւ կարճ է մեր կեանքը Գանի՝ զոռարին է միջոցները ձեռք ձգել՝

Որոնք գիտութեան աղբիւրը կը տանին

Եւ կէս ճամբան հաղիւ հասած՝ Երեւոյ մարդիկ սախարածեն մոռնելու»

ՕՐԻՈՆ

ՔԱՅ ՆԱՍԱԿ

Ալիսի Որդեգրին Տօպ իջ

Շարժում ի մայիս 1 թիւին մէջ իմ մասին ըսած էք թէ «որոշման մէջ կը ջայն վայրենեաց լրագիր մը առած է իր քով . . .» Նաեւ ըսած էք «Պարզ գիտէր մը չէ կարող ըլլալ եւ կը հայտնէ Սիրորի եւ Սեդրանիկի պէս գործիչներու» :

Կ'երեւայ թէ ուրիշ զբաղաւորութիւն մը չկար իմ մասին եւ ստիպուել էք այդ սուրը չինել, կարծիքով թէ ես ալ ձեզ նման ազոտութեան գործածող մը ըլլամ յարգելի հերոսներու յիշատակին դէմ : Կը սխալիք, ամէն նոյն ժամանակ թիւն ոտքի տակ տոնելու թափիքը միայն ձեր մէջ փնտռեցէք : Ձեր անցեալը պիտի ալիք, այդ մեղ զարմանալի չը թուի, եթէ համարձակութիւն ունիք ձեր իսկական անունով ելէք ինչի հետ ժողովուրդի առաջ, որ յոյն իսկ ձեր ծանօթ հայրենակիցներով պիտի հաստատուին ձեր բրածնեղ ու զեղծումները :

Օր մը պիտի գայ եւ Շարժումն ալ ամօթ պիտի գայ քու գրածները հիւրընկալած ըլլալուն համար :

ՏՕՊԻՉ

Պ. Ս.

ԵԴԻՊՏՈՍԻ. առաջնորդ Տ. Յովսէփ Եպիսկոպոս Այվազեան Կրէտէ դացած է օդափոխութեամբ անձնական տկարութիւնը դարձմանելու համար :

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ Պատրիարքի ընտրութեան ձեռնարկութիւնը արտօնող հրամանագիրը, յանձնուած է նոյն պատրիարքաւորան Այդ հրամանագրին համեմատ շրջաբերականներ պիտի շրջուին գաւառական առաջնորդներու, որպէս զի Սինոդ կազմելու համար Պօլիս երթան մինչև յուլիս 4, վարդապետ, որ օր ժողով պիտի գումարուի : Սինոդականներու ճանապարհորդութեան եւ ընտրական գործողութեանց համար հարկ եղած ծախքին փոխարէն Հռոմէն պատրիարքաւորան շրջուած է 40,000 ֆր :

—ՌՈՒՍ Կառավարութիւնը պաշտօնագրով մը հաղորդած է Ս. Էջմիածնայ Սինոդին մանրամասնութիւններ՝ ամուսնալուծական ինքնորոշում մէջ հետեւելի ուղղութեան մասին : Ըստ այդ ուղղութեան վեհ. կաթողիկոսը իւր նախագահ Սինոդին ձայնեցրու մեծամասնութեամբ միայն կարող է վճիռ արձակել ռուսահայ պատակ ալգայնոց համար : Սինոդեա կաթողիկոսին իրաւունքն է, իրա պետ եկեղեցւոյն, անկախութեն իր վճիռը արձակել ամուսնական ու եւ խնդրոյ առթիւ : Ահա այս իրաւունքը ժամանակէ մը ի վեր տահմանափակած է ռուս կառավարութիւնը իր հպատակներուն համար :

ՀՆԻԿԱՍՏԱՆԻ Եւ Պարսկաստանի առաջնորդ Տ. Սահակ արքիպ. Այվազեան Կալիթա երթալով

ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

(Սրտատպուած «Բանասէր» Հանդէսէ)

(Շար. նախորդ թիւէն)

Վարդապետ ժամանակը 1799 թուին նա Դանիէլի հետ գիւաց կ. Պոլսի, նա ծանօթացաւ այնտեղ տաճկական մայրաքաղաքի նշանաւոր հայերի հետ աւանատես եղաւ Յովհաննէս պատրիարքի անկմանն եւ աքաղաղելուն եւ նորա փոխարէն Դանիէլի պատրիարքանալուն, վերջը՝ տասն ամսից յետոյ՝ սեանելով Դանիէլի զահրէկէցութիւնը, ինքն եւս նորա հետ աքաղաղեց թոխաթ :

Հէնց այս ժամանակ մեռաւ Էջմիածնի կաթողիկոս Յովսէփ երկայնաբազուկ Արղիթեանը եւ Դանիէլը հռչակուեցաւ նորա փոխարէն Հայոց կաթողիկոս :

Դանիէլն եւ Ներսէսը աճապարեցին Էջմիածին, բայց դեռ ճանապարհին՝ Բայրազդու մը իմացան որ, Դանիէլն Էջմիածնումն իրեն կաթողիկոս է հրատարակել եւ Սուլթանից եւ Շահից հաստատուել, որպէս թէ հանգուցեալ կաթողիկոսի կտակին համաձայն, որ ի հարկէ, վերջումն երեւցաւ, որ կեղծ էր :

Դանիէլը մնաց Բայազդից ոչ հեռու Իււջիլիսա-

յի փոքրիկ վանքումը, եւ ահա այս բոլորէն ըսկտուած Հայոց եկեղեցական պատմութեան մէջ յայտնի կաթողիկոսական զահի համար կուրը : Ռուսաստանը, թէ եւ սկզբումը պաշտպանեց Դանիէլ իրաւունքը, բայց վերջը ստուգելով հանգուցեալ կաթողիկոսի կտակի կեղծումն, անցաւ Դանիէլի կողմը : Ինչպէս ասում են, երեւանի սարգսը կաշառուած լինելով տասն երկու քաակ ոսկով, միջամտեց այս չփոթին եւ Դանիէլը Ներսէսի հետ չղթայակալ բերուեց Էջմիածին եւ բանադրուեցաւ :

Ներսէսին յաղորդեցաւ փախել Վրաստան ճիշտ այն ժամանակն, երբ Դանիէլին աքաղաղեցին Մարաշ : Շատ չանցաւ : Պարսից կառավարութիւնը Ռուսաստանի սպառնալիքներէն արեւելք Դանիէլն եւ կաթողիկոսութիւնն անցաւ Դանիէլի ձեռքը : Ներսէսն այդ միջոցումն եկաւ Էջմիածին եւ եպիսկոպոս ձեռնադրուեց :

Առաւել մեծ ազդեցութիւն ձեռք բերեց Ներսէսը Դանիէլի յաջորդ Եփրեմ կաթողիկոսի օրովը : Բայց օրովնեաւ Պարսից տէրութիւնը հալածում էր Ներսէսին, նա 1814 թուին թողեց Էջմիածին եւ հռչակուեցաւ Վրաստանի առաջնորդ, ուր եւ զրաւեց Երմովի համակրութիւնը : Բայց քաղաքական հանգամանքներն այնպէս խճճուեցան, որ ինքը կաթողիկոսը ստիպուեցաւ փախել Էջմիածնից եւ ապաստանել Վրաստանումը՝ Ներսէսի վեճակումը : Իոքա միմեանց հանդիպեցան Շուշումը : Մերումն Եփրեմ կաթողիկոսը ինքը նստեց մի-

վանքում եւ աթոռի բարձրագոյն վարչութիւնը նորից յանձնեց Ներսէսին :

Արքա Միրզան գիտելով՝ որ Ներսէսը մեծ ազդեցութիւն ունի բոլոր Հայերի վրայ, շատ անհանգիստ էր, որ նա իր իշխանութիւնից գուրս է ապրում, ուստի ամենայն զօրութեամբ, փողով եւ պատիւներով աշխատում էր համոզել նորան կաթողիկոսի հետ միասին գալ Էջմիածին : Էջմիածնի միաբանները Արքան միրզայի ճնշման ներքոյ լինելով, նորա հրապուրանքը պահանջում էին Նիփրեմ կաթողիկոսի վերադարձը : Սակայն Ներսէսը կտակով ազատ լինել Պարսկական իշխանութիւնից մնաց Վրաստանումը եւ կաթողիկոսին էլ համոզեց մնալ :

Պէտք է ասել, իր Ներսէսը յոյս սնէր մօտիկ ապագայում իւր Հայրենիքի ազատութիւնը անձաքանակելու եւ ինքն էլ նոյն ուղղութեամբ էր գործում : Ներսէսը ջերմ հայրենասէր էր : Նա իւր հօրիցն էր գաւառաբարակուել այդ ուղղութեամբ : Վերջերում նա արտասուքն աչքերին պատմում էր, թէ իւր հանգուցեալ հօր վերջին կտակն այն է եղել, որ մինչեւ Հայ ազգի սրտաղին ցանկութիւնը չը կատարուի եւ սուրբ կրօնը մահմետականութեան լծից չազատուի, նա իւր գերեզմանին այցելութիւն չը գայ : Ասում էր Ներսէսը, թէ ինքն ապրում է այն յուսով, որ Ռուսաց զօրապետի հետ միասին այցելել մի օր իւր հօր գերեզմանին :

(Շարունակելի)

այցելութիւն տուեր է Հնդկաստանի փոխարքայ Լօրտ Բըրլընի, որ յարգանքով ընդունելու եւ մէկ ժամ տեսակցելու է փոխարքան Հնդկաստանը համար շնորհակալութիւն յայտնելով ըսելով թէ « իրենց պատուովը կապրին »: Առաջնորդին պատարագին ներկայ գտնուելու եւ կալկաթայի բոլոր հայերը 600 հոգի :

— Թուրքացի (ռումանիա) Հայոց եկեղեցին հինցած եւ տեղւոյն փոքրաթիւ գաղութը աղքատ լինելով, եկեղեցւոյն նորոգութեանը համար հանգանակութեան ձեռնարկուած էր ապրիլ ամսոյ մէջ : Տէր Յովակիմ քէն, Յովակիմեան ժապաւենեալ տետրակով մը Ռումանիոյ հայաբնակ քաղաքները եւ Սուշովա պտըտելով յաջողած է 900 ֆրի շափ գումար մը հաւաքել ու Թուրքացիներու առջին կիսամիջինը թէ նոյն քահանան միւսնոյն նպատակաւ ի մօտոյ պիտի այցելէ Սուլիմա եւ Քոնսթանցա :

Ի Ր Ա Ի Ո Ի Ն Ք

Ի Ր Ա Ի Ո Ի Ն Ք Ա Ն

Սթանպոլ 2 յունիս — Էվլէլքի կիւն Մուշտան ալընան թէլէկրաֆըն պէյանը իւզրէ, ապրիլ 12 տէն մայիս 16 յա գատար Սասուն գաղաւթնաւ երթել, գատըն վէ չոնուզ օլարագ 3000 էրմէնի գըրըմը աւըր : վէ մէկքիւր գաղաւթն 50 էրմէնի քէօյիւ թախրիպ օլըմը աւըր : Մուշ շէհրիստէ 31 պապ էրմէնի մաղաղաւարը սոյուլմուշ : Սուրպա եւ թիւն իտէնլէրին մըգտարը 4000 է պալիզ օլըյոր, պուշլար պիւթիւն պիւթիւնէ նափաղա սըզ ըմըշլար :

Մուշտա պուլընան ֆրանսըզ գոնսօլտըն թէվաթիւթի սայէսինտէ Սուշ օլաւընտա պէօյիւք պիւր գըրըլընէն էօնիւ ալընտը պուշընլէ պէրապէր էլան Մուշ սանճաղընտա էրմէնիլէրէ գարշը զատր ու մէկալիւմ տէվամ իթմէքտէ տիր :

Պու կիւն էրմէնի պատրիարքը Սրմանեան էրմէնիլէրին շու մալուուրիլէթիւնտէն տօլայը Սատրաղամա շէտիւտէն բօթէսթ իթտի :

Սթանպոլտան Չալքա պիւրիւրիւրիլ իւզրէ, Սասունտա իծրա օլընան մէկալիւմտէն տօլայը ինկիլիլ էլիսի Պապը Ալիլէ բրօթէսթ իթմիլ : Սասունտա 4 է բարէ էրմէնի քէօյիւ իսարապ իտիւրիլիլի վէ բէք չօգ էրմէնիլէր գաթլ օլընտըլըն սէօյլէմէսինտէ, Սատրաղամ եալընըզ 25 քէօյ մահլ իտիւրիլիլի իթիւրաֆիլէ, ինտան թէլէֆիւթը օլմատըլըն (.) իւպլէ իթմիլ տիր :

Եկնի բուս գոնսօլտը Մուշա

Եկնիլիլ օլաճապ : — Էրմէնիլէր իւզէրինէ իծրա օլընան մէկալիւմտէն տօլայը իթմիլիւն իսարիլիլէ միւսթէշարը Պապը Ալիլէ բրօթէսթ իտիւրիլ օլտըլըն մէկիւսի մէկալուտան պիւրիւրիլ, վէ մէկալու Մ, Տէլպասօ պիւր նուլթլէ էրմէնիլէրին ն մուհաֆաղաւըն իթալէպ իթտի :

Սթանպոլ 2 յունիս

Պուլկար գոմիթալարըն եկնիւտէն ուֆապ եօլլու հարաքէթիւտէն վէ սօն տէֆա Սէլանիլէ եաղըն չմէնտըֆէր վուլուաթընտան նալի Պապը Ալի Պուլկարիւ իլէ մուգալէլէ ագտ իթմէսինէ բէշիւման օլմուշ կէօրիլիլ, ղէ մէկքիւր մուգալէլէնին ահքեմընըն իծրաւընտա թէրէտիւտ իտիլայ : վիւլայէթլէրտէ տալիլ հիւքիւմէթ պուլկար էհալի իլէ թէքրար գալիմանէ տալիւմալա պաշլամըշ տըր, ֆաղաթ տիկէր թարաֆտան պուլկար հիւքիւմէթիլիլիլ գոմիթալարա գարշը սըզր թէտա պիւրիլէր իթթիլիսալ իթմէքտէ օլտըլը Պապը Ալի մէհաֆիլիլիտէ իթիւրաֆ օլընըյոր :

— Բօլիթէ Գօրեսը կալէթանըն եաղաղը իւզրէ, Սթանպոլ Պանգ Օթօմանըն տիրէքթօրըն թէհտիւրիլ մէքթուպարլէ Պանգտըն հաղալա չըգարըլաճաղը պիւրիլիլիլ հիւքիւմէթ պու թէհտիլտի տույալ, պիւր չօգ քէսանը տէրտէսթ իթմիլ տիր :

Մ Ո Ւ Հ Ա Ր Ե Պ Ե

Բէթէրպուրկ 2 յունիս — Մուքտէնտէն տման Ռուսըն վէրալիլի տիրէր թէլէկրաֆ իւզրէ, Բօրթ Արթուրը մուհաթէրէ իտէն ճարօն օրտուսը Լուսթանիտան պիւր միլ իրապ տըր, հէր կիւն գըլալուզ աքքէրլէր պէյնիլտէ միւսաթէմէ վուլու պուլըյոր : Բօրթ Արթուրա հիւճու իտիլմիլ օլմատընըն շայէալթը թատտիգ օլընմայոր :

— Ժէնէրալ Շտաքիլպէրկտէն Չարա վէրիլէն տիրէր թէլէկըրաֆ պիւրիլիլիլ տիր : ճարօնըլար պու կիւն պիլիլ մէվգըլարա հիւճու իթտիլէր, վէ կէրի սիւրիւլալիլէր պիլ մէվգըլարըմըլը մուհաֆաղա իթտիլ : Պիլիլ պիւրիլիլիլ տալ պէօյիւք թէլէֆիւթ վէրտի, միւրալայ վէ մուպիլիլի էօլալիլէր, ժէնէրալ Կիլկարոս շէնէսինտէն եա էլէնտի գոմանտաղըն տէվամ իթտի :

— Բօլոնիլ 2 յունիս Գէօյ Զալքալիլիլ թօքիտան պիւրիլիլիլ իւզրէ, վալաթիլլօտօք տօնանմալընտան զանն օլընան իւշ բուս հարապ սէֆիլիլէրիլ Բալչօլմա պօղաղընտա ճարօնըլար իլէ վուլուշմալարընտա տմիւրալ Եամուրատան եէսիլ ալընմըշալ :

վիլէնտա 3 յունիս — Մուքտէնտէն իշար օլընտըլը իւզրէ, Մօնթիլէնիլիլ նամ պօղաղընտա (Մուքտէն վէ Ֆէնիլ-Հուանիլ-Չէնիլ պէյնիլտէ) բէք պէօյիւք պիւր մուհաթէպէ վուլու պուլմուշ, Բուսարա պօղաղը մուհաֆաղա իտէպիլմիլիլէր, հէր իլիլ թարաֆըն թէլէֆիւթը բէք չօգ :

— վիլէնտա 3 յունիս — վալաթիլլօթօք բուս տօնանմալըն Բօրթ Արթուրա կիլթմէքտէ իքէն Սուսիա տալար եաղընընտա ճարօնըլար իլէ շէտիլա պիւր գալիլոյա թալթուշմուշ վէ կէշիտտէն կէշէմէմիլ օլտըլը պիւրիլիլիլիլ :

ՍՕՆ ԹԵԼԵԿՐԱԳՐԱՐ

Լօնտօն 3 յունիս — Չիքուտան Ա. Բալքըրի պիւրիլիլիլիլ նէ պիւնտէն, Բօրթ Արթուրտան եէթիլէն պիւր Բուս թիւճարըն պէյանը իւզրէ, օրտա եիլէճէք վէ խուտուս իլէ էթ չօգ ըմըշ : վէշիլմիլ 50000 ճան պուլընըր ըմըշ :

— Լօնտօն 3 յունիս — Թօքիտան Բալթէրէ իշար օլընտըլը իւզրէ, Ֆուշտըն շիւալիլ զարալ ճիլէթիլիլտէ պուլընան թէլիլիլ միւսաթէմէսինտէ Բուսարտան 500 քիլի էօլիլ վէ 300 եէսիլ տալիլիլ վէ 1 է թօք զալպ իթմիլիլէր : ճարօնըլարտան 1000 քիլի թէլէֆ օլմուշ :

— Պիւրիլիլ 3 յունիս — Հէրսինիլիլիլտա (Ֆիլիւնտիա բալիլթալթը) մէճիլիլիլ ալան մէմուրլարընտան պիւրիլ վալիլ Պալրիլիլը ընվօլլէրլէ եարլէլիլալ քէնտիլիլիլ տալիլ էօլալիլիլ օլտըլը մահէլիլիլտէն Ածալիլ վօլիլա պիւրիլիլիլ տիր :

— Լօնտօն 3 յունիս — Ա. Բիլքըրըն թօքիտան ալտըլը մալիլմալ իւզրէ, իքի տալտ ճարօն նալիլէ վալօրլարը վալաթիլլօթօք բուս տօնանմալընտան զարալ օլմըշալիլ, իքի վալօրլարտան 500 քիլի գուրթուլմուշ տըր :

— Բէթէրպուրկ 3 յունիս — Ֆիլիւնտիա վալիլիլ ժէնէրալ Պօլրիլիլալ գարշը ճիլիլիլթէ միլ թէճաղըր օլան շալաթէնալթօր Շտալմէնիլ մալալմըլ տըր : Պալրիլիլիլ իւշ եէրիլիլտէն եուրէլէնիլիլ տիր :

Պու Զալքալիլիլ քիլիկրաֆիւր

Սթանպոլ 3 յունիս

Պիլիլիլ վալիլիլիլ վէրալիլիլ մալիլմալ իւզրէ, եալընըլ տալըլարտան 200 քիլի էօլմիլիլէր (.) վէ բահալ տուրան էրմէնիլէրէ թօղանըլմըլ (.) Մէճիլիլիլ վիւքէլա տիւն Պիլիլիլ վիլայէթիլիլիլ աշվալը իլէ մէշգուլ օլտա : Բէվալէթէ կէօրէ Պիլիլիլ վալիլիլ հէր հալտէ զլ օլընտաճալ :

— Հապէշ հէյէթիլ մէպուսէսի Խալալիլէրին եէտիլ զալթընտա պուլընան Երուսաղէմտէրի մալալթըրը կէրի տալըրիլալ մալսէտիլիլ մուհաղ օլմատըր : զիլա կէօլթէրիլիլ սէպէլլէրիլ Պապը Ալիլ քէֆալէթիլալ տալ իթտիլ :

— Կօթիլար գաղարմալընտա իլգա օլընան ճիլիլիլթիլ թահգիլ իտէն Սքիւպ միւտալիլ ու մուլիլիլ մալիլիլտէն մահալուս պուլընանլարըն մէնիլ մուհաթէմէսինէ զարար վէրուպ : եալընըլ Սթուլէ թօտօրթը վէ քէնտիլ իւշ շէրիլլէրիլիլ միւճրիլ կէօլթէրիլիլ տիր : Պուշլարըն մուհաթէմէսիլ իծրա օլընաճալ տըր :

— Սուլթանըն տալմալ Գէմալ լաշանըն բուլթալէրիլիլտէն իւշգալթէ թալիլիլ (Արապիլիլտալ) սիւրիլիլիլ օլտըլը միւրէվլիլ տիր :

(Իրաւաւը) Միլիլալ բաշա տալիլ 26-27 տէնէ էվլէլ թալիլիլ սիւրիլիլալ մահալուսանէտէ պօղալմուշ տըր :

— Բէթէրպուրկ 4 յունիս — Ժէնէրալ Նիլթէնպէրիլ զիլ թէլէկրաֆիլ պիւրիլիլիլ տիր : ճարօնըլարըն սալ ճիլիլիլտէ հիւճու իթմէք իսթէալիլ մուհաղ օլաճաղըմըլ էսնտալէ, ճարօնըլար տահալ պէօյիւք գուլվէթլէ պիլիլ սալ գօլա հիւճու իթալիլէր շու հալտէ պիւթիլիլ ինթիլալ աքքէրլէրիլիլ իլէրու սիւրմէկէ մէճալու օլտուլ, ֆաղաթ պուտէ քիլիլիլ իթմէտիլ, վէ մէճալուրիլ իւշ թարիլիլիլ ճիլմալա տօղալ կէրի շէքիլիլիլ, թէլէֆիլիլ պէօյիւք տիր, լալիլ մըգտարը մուալէն տէկիլ տիր Կալիլա էսնտալընտա պիլիլիլ իքի պալթէրիլալ իւզէրիլիլ ճարօնըլար տօլու կիլիլ գուլպարալար եաղաղըրլար : 16 թօլարտան 13 տալտիլ պօղալարալ սըրաղալալ : Աքքէրլէրին ճէսարէթիլ ֆէվգէլալտէ իտիլ վէ թէքրար էմիլիլ իլէ կէրի շէքիլիլիլ :

ԹԻԻՃԱՐԻ ՅԵ

	ՎԱՌԵԱՆ	մայիս 23
	ՉԱՌԻԼԵ	
ՊՈՒՂՏՈՅ		
Վալիլ	54-59 իլպ. 8-70/10-40	
Արապա	52-60 իլպ. 8-10/80	
ԱՐՔԱ		
Վալիլ 100 քիլ	7.50/7.70	
Արապա 42-45 իլպ.	4 20 4-60	
ԵՌԻԱՅԱ արապա 33/36 լպ.	4.20/4.80	
Վալիլ 100 քիլ	10.-/10-20	
ՅԱՆՈՒԼԻԼ	100 քիլ 13/50-14	
Արապա 100 քիլ	12-16	
ՏԱՐԻ արապա	5/8-6.20	
ՔՕԼՕՁ արապա 55-60 լպ.	8-80/10-50	
ՄԻՍԻՐ Վալիլ	6.50-6.80	
ՉԱՎՏԱՐ արապա	6.-6.40	
« Վալիլ	6.40-6.60	
Կիւնտէ 30-40 Վալիլ վէ	80-100	
արապա կէլմէքտէ Վալիլ մուսթէլէսի		
նարօլէն 20 քիլ. արապա մուսթէլէսի		
նարօլէն 20 80.		